

130. rocznica śmierci Jana Matejki

2023-11-04

1 listopada, minęła 130. rocznica śmierci Jana Matejki, najwybitniejszego malarza doby historyzmu, miłośnika zabytków i kolekcjonera, dyrektora Szkoły Sztuk Pięknych, honorowego obywatela Krakowa. Z tej okazji na Jego grobie w alei głównej cmentarza Rakowickiego zapłonął znicz od władz miasta Krakowa.

Jan Matejko pozostaje niezmiennie najbardziej znanym w Polsce malarzem, którego dzieła znajdują się na wystawach stałych w najważniejszych polskich muzeach, są reprodukowane w podręcznikach i na stronach internetowych, pojawiają się także jako elementy towarzyszące ważnym uroczystościom państwowym i międzynarodowym.

Rok 2023 został ogłoszony Rokiem Jana Matejki. Wybór malarza jako patrona nie jest przypadkowy – w tym roku przypadają aż trzy rocznice związane z jego postacią: 185. urodziny artysty, 130. rocznica jego śmierci, a także 125. rocznica powstania Domu Jana Matejki, pierwszego biograficznego muzeum w Polsce. Do 7 stycznia 2024 r. w Gmachu Głównym Muzeum Narodowego w Krakowie można oglądać ekspozycję „Matejko. Malarz i historia”.

Jan Matejko urodził się 24 czerwca 1838 r. w Krakowie. Ukończył krakowską Szkołę Rysunku i Malarstwa, studiował w wiedeńskiej Akademii Sztuk Pięknych. W 1873 r. został pierwszym dyrektorem Szkoły Sztuk Pięknych w Krakowie, poprzedniczki krakowskiej ASP – funkcję tę pełnił przez 20 lat. W malarstwie osiągnął status „mistrza”, trwale zapisał się także w dziedzinie ochrony i odnowy zabytków Krakowa. Kawaler francuskiego Orderu Legii Honorowej, odznaczony także austriackimi Krzyżami Komandorskimi Orderu Franciszka Józefa i Orderu Żelaznej Korony i watykańskim Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Piusa IX. Honorowy obywatel m.in. Lwowa i Przemyśla.

Zmarł 1 listopada 1893 r. w Krakowie; został pochowany przy dźwiękach dzwonu Zygmunta – w głównej alei cmentarza Rakowickiego.

Tytuł honorowego obywatela został nadany uchwałą Rady Miejskiej podjętą na nadzwyczajnym posiedzeniu 18 października 1882 r. W uzasadnieniu podano darowanie przez artystę dzieła Hołd pruski, z przeznaczeniem umieszczenia obrazu na Wawelu. Wręczenie nastąpiło 13 września 1883 r. w ramach kulminacji obchodów jubileuszu 25-lecia pracy artystycznej Jana Matejki – po mszy w katedrze królewskiej na Wawelu. Gdy w roku 1892 mistrz popadł w konflikt z władzami miasta spowodowany wyburzeniem budynków szpitala i kościoła św. Ducha, 23 maja tego roku w proteście zrzekł się tytułu i zwrócił dyplom.